

ВІДГУК

про дисертацію Жерновнікової Я. В. «Методика розвитку рухових якостей учнів основної школи на уроках фізичної культури з урахуванням рівнів біологічного розвитку», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність обраної теми. Для досягнення вагомих результатів у вирішенні проблеми покращення фізичного здоров'я школярів засобами фізичної культури потрібні нові технології. Чималі перспективи для оптимізації методики та організації фізкультурної рухової активності має диференційований підхід, який дає змогу кожному учневі займатися в оптимальному режимі та забезпечує найкращий оздоровчий ефект. Насамперед це стосується диференціації методів дозування фізичних навантажень .

Ефективне вирішення даної проблеми залежить від дослідження особливостей адаптаційних реакцій на запропоновані навантаження в однорідних за морфофункціональним станом груп тих, хто займається. Надважливими подібні дослідження є для учнів основної школи під час формування їхнього фізичного здоров'я

Дану дисертаційну роботу виконано згідно із зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту кафедр Харківської державної академії фізичної культури на 2013-2015 рр. у межах тем «Теоретико-методичні і прикладні основи побудови моніторингу фізичного розвитку, фізичної підготовки та фізичного стану обстежуваного контингенту (номер державної реєстрації 0113U001206) і «Науково-методичні основи використання інформаційних технологій при підготовці фахівців галузі фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації 0113U001207).

Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Харківської державної академії фізичної культури (протокол №7 від 23.12.2015 р.) й узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук України (протокол №1 від 30.01.2018 р.)

Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Детальне ознайомлення з дисертацією Я. В. Жерновнікової дає підстави стверджувати, що підхід здобувачки до наукової роботи відзначається фундаментальністю та ґрунтовністю дослідження. Варто відзначити чітку структуру роботи та логічність її викладу, обґрунтованість наведених висновків, що базуються на використанні різних методів наукового пошуку.

Справляє позитивне враження літературна база дослідження, яка складається з нормативно-правових документів у галузі освіти України, європейської та світової освітньої періодики, електронних ресурсів, неперіодичних та періодичних видань, матеріалів конференцій.

Використання такої широкої бази літературних джерел свідчить про ґрунтовне опрацювання проблеми та належний рівень наукової підготовки здобувачки.

Основні положення дисертації викладені у 28 публікаціях. Результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію на міжнародних і всеукраїнських конференціях, у ряді закладів вищої освіти України.

Вивчення публікацій за темою дисертації свідчить про те, що в опублікованих працях повною мірою висвітлені результати дисертаційного дослідження.

Авторкою належним чином визначено мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження й адекватно підібрано методи науково-педагогічного пошуку, що уможливило наукове обґрунтування теоретичних положень.

Дисертація містить перелік умовних позначень, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (227 найменувань), 54 таблиці, 46 рисунків, додатки та викладена на 223 сторінках.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, вказано на зв'язок роботи з науковими планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичну значущість одержаних результатів, визначено особистий внесок здобувачки в опублікованих у співавторстві наукових працях; подано інформацію про апробацію і впровадження результатів дослідження, наведено дані про кількість публікацій авторки за темою дисертації.

У **першому розділі** «Теоретичний аналіз проблеми диференціації фізичних навантажень учнів на уроках фізичної культури» подано узагальнення матеріалів наукової та науково-методичної літератури, присвяченої особливостям розвитку рухових здібностей учнів основної школи з урахуванням рівнів біологічного розвитку та використанню сучасних комп'ютерних технологій в процесі фізичного виховання. Проте, аналіз використаної літератури дає підставу стверджувати, що проблема диференціації фізичних навантажень учнів з урахуванням рівнів їх біологічного розвитку залишається недостатньо розробленою.

У **другому розділі** роботи «Визначення рівня фізичної підготовленості учнів середнього шкільного віку» дано опис наукових методів, організації дослідження та відомості про контингент досліджуваних. Визначення біологічного віку проводилось за допомогою авторської комп'ютерної програми «Здоров'я школяра» (авторське свідоцтво № 66135).

В результаті аналізу регресійних моделей виявлено, що у дівчаток 5-6-х класів рівень біологічного розвитку пов'язаний з рівнем розвитку гнучкості, витривалості та швидкості; у дівчат 7-х класів – витривалості, сили та гнучкості; у хлопчиків 5-6-х класів – спритності та гнучкості; у

хлопців 7-х класів – швидкості та спритності. Використання запропонованих моделей дозволяє прогнозувати рівень біологічного розвитку учнів на основі тестування рухових якостей в умовах уроку фізичної культури.

Дисперсійний статистичний аналіз показав, що між групами учнів із середнім, уповільненим та пришвидшеним рівнями біологічного розвитку існують достовірні відмінності.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності методики розвитку рухових якостей учнів основної школи на уроках фізичної культури з урахуванням рівнів біологічного розвитку» представлено авторську методику та результати її впровадження.

В основу експериментальної методики було покладено дані констатувального етапу, які виявили суттєві відмінності у рівні біологічного розвитку учнів одного (спільного) хронологічного віку.

Розроблена методика передбачала застосування певних фізичних вправ у підготовчій та основній частинах уроку. При цьому кількість повторень загальнорозвивальних вправ, інтенсивність їх виконання та час відновлення між серіями обґрунтовані з урахуванням віку та рівнів біологічного розвитку учнів.

Результати формувального етапу експерименту підтвердили доцільність авторської технології.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації. Ознайомлення з текстом автореферату дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що висуваються МОН України. В тексті автореферату відображені основні положення, результати й висновки дисертації. Слід відмітити, що зміст автореферату та основні положення дисертації ідентичні.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що: вперше науково обґрунтовано методику розвитку рухових якостей учнів основної школи на уроках фізичної культури з урахуванням біологічного розвитку за схемою К. Хірати та обґрунтовано параметри фізичних навантажень для підгруп учнів-підлітків одного класу (віку) з рівнями біологічного розвитку, які різняться. Новітньою розробкою практичного значення є комп'ютерна програма «Здоров'я школяра», яка дозволяє зберегти й проаналізувати інформацію щодо фізичної підготовленості учнів та рекомендувати для виконання комплекс вправ, який би оптимально відповідав рівневі біологічного розвитку організму підлітків.

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації

1. У змісті 1-го розділу доцільною була б інформація щодо аналізу джерел з методики розвитку рухових якостей учнів основної школи.
2. Детальний опис умов виконання відомих контрольних вправ педагогічного тестування вважаю зайвим.
3. Результати опитування щодо ставлення учнів до уроків фізичної культури відсутні у загальних висновках, хоча були одним із методів дослідження.
4. Некоректно досліджувати кореляцію (табл. 2.6 і 2.7) між однойменними показниками учнів одної статі різних вікових груп, об'єднуючи їх в одну. Те саме стосується проведення розрахунків з регресійного аналізу.
5. Стосовно підбору рекомендованих фізичних вправ для розвитку рухових якостей мають місце сумніви щодо їх валідності та об'єктивності.

Запитання, що виникли під час аналізу дисертаційної роботи, принципово не впливають на в цілому позитивну оцінку наукової праці, а можуть бути дискусійними.

Висновок. За актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів та практичним значенням дисертаційна робота Жерновнікової

Яни Вікторівни «Методика розвитку рухових якостей основної школи на уроках фізичної культури з урахуванням рівнів біологічного розвитку» відповідає вимогам пп. 9, 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методики
фізичного виховання Національного
педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Відгук одержано 30.05.2019р.

Учений секретар спеціалізованої вченої ради О.В. Кабацьке